

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP – 4101-009-02/2014

P/14/042

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

ul. Krakowska 28, 45-075 Opole

T +48 77 449 70 00, F +48 77 449 70 44

lop@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/042 – Poszukiwanie osób zaginionych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	Edward Wrzeszcz, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 90779 z dnia 2 lipca 2014 r. Agnieszka Roszczak-Fedorowicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 90797 z dnia 30 lipca 2014 r. (dowód: akta kontroli, str. 1-2, 3-4)
Jednostka kontrolowana	Komisariat I Policji w Opolu ¹ 46-020 Opole, ul. Cmentarna 1a
Kierownik jednostki kontrolowanej	nadkom. Agnieszka Mielnicka, Komendant Komisariatu ² (dowód: akta kontroli str. 5-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości³, prowadzenie przez Komisariat czynności związanych z poszukiwaniem osób zaginionych w okresie od 1 lipca 2012 r. do 1 czerwca 2014 r.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Formułując powyższą ocenę, uwzględniono właściwe przygotowanie organizacyjne kontrolowanej jednostki do czynności związanych z prowadzonymi poszukiwaniami zaginionych, a także skuteczność ich prowadzenia. Stwierdzono jednakże przypadki nieprawidłowości polegające na nieprzestrzeganiu przez funkcjonariuszy Policji procedur określonych w Zarządzeniu Nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej (...)⁴, w szczególności w zakresie przyjmowania zgłoszeń osoby zaginionej, w tym nienadawanie lub nieprawidłowe nadawanie kategorii osobom zaginionym, a także nie pobieranie materiału biologicznego w celu wyodrębnienia kodu DNA osoby zaginionej.

¹ Dalej: Komisariat.

² Dalej: Komendant (powołana na stanowisko z dniem 23 stycznia 2012 r. W okresie od 4 stycznia 2013 r. do 4 lutego 2014 r. przebywała na L-4 i urlopie macierzyńskim, w tym czasie obowiązki Komendanta pełnił kom. Wojciech Targosiński).

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ D. Urz. KGP z 2012 r., poz. 29 ze zm., dalej: Zarządzenie Nr 124.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pracy kontrolowanej jednostki

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą w Komisariacie prowadzonych było łącznie 76 spraw dotyczących poszukiwań osób zaginionych wszczętych od dnia 1 lipca 2012 r. do 1 czerwca 2014 r. Spośród 76 spraw, 53 zgłoszonych zostało bezpośrednio w Komisariacie (21 z nich dotyczyło osób zaginionych zakwalifikowanych do kategorii I, a 32 do kategorii II, przy czym 28 zawiadomień dotyczyło osób poniżej 18 roku życia).

Sześć z ww. 76 postępowań trwało powyżej 180 dni, cztery zakończono po upływie kolejno: 217, 231, 242 i 299 dni, a dwa postępowania pomimo upływu 180 dni nie zostały dotychczas formalnie zakończone. W 29 przypadkach postępowań zakończono je przed upływem 90 dni, a 41 pozostałych zakończono do 30 dni od daty złożenia zawiadomienia o zaginięciu, po odnalezieniu lub samodzielnym powrocie osoby zaginionej do miejsca pobytu.

(dowód: akta kontroli, str. 60-71)

Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Komisariatu⁵ do zadań Wydziału Kryminalnego należało prowadzenie i koordynowanie poszukiwań osób zaginionych, a do zadań Zastępcy Naczelnika tego Wydziału, m.in. bezpośredni nadzór nad jego pracą. Według karty opisu stanowiska pracy obowiązki związane z poszukiwaniem osób zaginionych przypisano dwóm funkcjonariuszom Wydziału Kryminalnego.

Bieżące przyjmowanie zgłoszeń o wydarzeniach oraz informacji uzupełniających, niezwłoczne inicjowanie działań po przyjęciu zgłoszenia lub informacji o wydarzeniu, jak też zapewnienie właściwego obiegu informacji o zdarzeniu należało natomiast do zadań Zespołu Dyżurnych, nadzorowanego bezpośrednio przez Komendanta. Zarówno funkcjonariusze Wydziału Kryminalnego, jak i dyżurni uprawnieni byli do dostępu do bazy danych Krajowego Systemu Informacyjnego Policji⁶, w tym do dokonywania rejestracji.

Funkcjonariusze realizujący zadania w zakresie poszukiwania osób zaginionych legitymowali się stażem pracy w Policji wynoszącym od 11 lat i siedmiu miesięcy do 23 lat i trzech miesięcy (funkcjonariusze z Wydziału Kryminalnego sprawy poszukiwań osób zaginionych prowadzili odpowiednio: trzy lata i sześć miesięcy oraz pięć lat i siedem miesięcy).

(dowód: akta kontroli str. 8-28, 40-47, 76)

W okresie objętym kontrolą ww. policjanci uczestniczyli w dwóch szkoleniach: 17 lipca 2013 r. w szkoleniu związanym z przypomnieniem czynności prowadzonych przy przyjmowaniu zawiadomienia o zaginięciu osoby oraz w dniach 24 lutego i 3 marca 2014 r. w szkoleniu pn. *Czynności policjanta po uzyskaniu informacji o zaginięciu dziecka - wdrażanie projektu Child Alert*.

(dowód: akta kontroli, str. 33-39, 49-57)

W ośmiu ankietach⁷ dotyczących prowadzenia czynności z zakresu poszukiwań osób zaginionych, które zostały wypełnione przez funkcjonariuszy kontrolowanej jednostki na potrzeby niniejszej kontroli, siedem osób uznało, że zna dobrze przepisy *Zarządzenia Nr 124*, a jedna wskazała na bardzo dobrą ich znajomość. Jednocześnie w ocenie ankietowanych przedmiotowe zarządzenie kompleksowo reguluje zagadnienia poszukiwań osób zaginionych, a zastosowane w procedurze kryteria do stosowania systemu Child Alert są przejrzyste. Żadna z osób

⁵ Regulamin Organizacyjny Komisariatu I Policji w Opolu, wprowadzony został zarządzeniem Komendanta z dnia 1.06.2011 r., dalej: Regulamin.

⁶ Dalej: KSIP.

⁷ W badaniach ankietowych wzięło udział ośmiu policjantów, z tego dwóch prowadzących postępowania w sprawach o zaginięcia osób, pięciu dyżurnych jednostki i zastępcą naczelnika Wydziału Kryminalnego.

ankietowanych nie miała zastrzeżeń, co do dostępności do Internetu w celu wykonania sprawdzeń i ustaleń niezbędnych w czynnościach identyfikacyjnych. Wszyscy ankietowani wskazali, iż stan kadrowy komórki zajmującej się zaginięciami jest adekwatny do ilości prowadzonych spraw, jak również uznali za wystarczający dostęp do szkoleń centralnych.

Czterech z ośmiu funkcjonariuszy wskazało, iż nie korzysta ze wsparcia innych podmiotów pozapolicyjnych.

W kontrolowanym okresie, w Komisariacie nie były przeprowadzane kontrole zewnętrzne w zakresie poszukiwań osób zaginionych. Na podstawie badania dokumentacji dwudziestu spraw stwierdzono, iż w ramach nadzoru służbowego m.in. sporządzano plany czynności, a w kartach nadzoru służbowego o których mowa w § 16 ust. 5 pkt 1 *Zarządzenia Nr 124* potwierdzano fakt zapoznania się ze sposobem prowadzenia postępowań i ich weryfikacją.

(dowód: akta kontroli, str. 29-32)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Działania związane z poszukiwaniami osób zaginionych

2.1. Przyjmowanie zawiadomień o zaginięciu osoby

Opis stanu
faktycznego

Szczegółową kontrolą objęto próbę 20⁸ postępowań, w tym cztery dotyczące poszukiwań osób zaginionych za granicą, osiem - osób zakwalifikowanych w dniu zawiadomienia zaginięcia do kategorii I⁹ i dziewięć - osób zakwalifikowanych do kategorii II. Kontrola wykazała, iż we wszystkich sprawach dotyczących osób zaginionych kategorii I i II, funkcjonariusze przyjmując zawiadomienie od osoby uprawnionej ustalili dane określone w § 4 *Zarządzenia 124*, dotyczące m.in.: pełnych danych personalnych, cech wyglądu zewnętrznego z uwzględnieniem znaków szczególnych, opisu ubioru, przedmiotów posiadanych w czasie zaginięcia, miejsca i okoliczności zaginięcia, czasu trwania i skutków poprzednich oddaleń z miejsca pobytu, prawdopodobnej przyczyny zaginięcia, adresów osób, do których mogła się udać osoba zaginiona, rodzaju i zakresu czynności podjętych w związku z zaginięciem przez rodzinę, znajomych i podmioty pozapolicyjne. W zawiadomieniach odnotowano również czas zaginięcia oraz dane osoby zgłaszającej.

We wszystkich skontrolowanych sprawach, stosownie do wymagań § 5 ust. 1 ww. *Zarządzenia*, zawiadomienia o zaginięciu osoby niezwłocznie po ich przyjęciu zostały zarejestrowane w *Krajowym Systemie Informacyjnym Policji*¹⁰. Zarejestrowane w ewidencji informacje odpowiadały zakresowi określonemu w § 23 ust. 1 *Decyzji Nr 125 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 kwietnia 2013 r.*

⁸ Badanie 20 (38%) (z 53 spraw, dotyczących zawiadomień zgłoszonych do Komisariatu) oraz trzech przejętych z KMP po 30 dniach, których badanie dotyczyło dokumentów z czynności prowadzonych przez Komisariat obejmowało: 8 zaginięć osób małoletnich, sześć sprawy zakwalifikowane do trwających dłużej niż 90 dni, cztery poszukiwania obywatela polskiego za granicą, dwa poszukiwania niezakończonych do czasu kontroli NIK.

⁹ Osiem spraw kategorii I o numerach: IKD-5479.182/12 (kategoria I), IKD-5479.137/13 (kategoria I), IKD-5479.260/13 (kategoria I), IKD-5479.184/12 (kategoria I), IKD-5479.126/13 (kategoria I), IKD-5479.26/14 (kategoria I), IKD-5479.30/13 (kategoria I), IKD-5479.188/13 (kategoria I), 12 spraw kategorii II o numerach: IKD-5479.204/12 (kategoria II), IKD-5479.210/12 (kategoria II), IKD-5479.129/13 (kategoria II), IKD-5479.181/12 (kategoria II), IKD-5479.134/13 (kategoria II), IKD-5479.136/13 (kategoria II), IKD-5479.145/13 (kategoria II), IKD-5479.36/14 (kategoria II), IKD-5479.177/13 (kategoria II), IKD-5479.99/13 (kategoria III/II), IKD-5479.98/13 (kategoria III/II), IKD-5479.221/12 (kategoria III/II).

¹⁰ Dalej: KSIP.

w sprawie funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji¹¹ (wcześniej § 42 załącznika do decyzji Nr 167 Komendanta Głównego Policji z dnia 19 marca 2008 r. w sprawie funkcjonowania zestawu centralnych zbiorów informacji tworzących Krajowy System Informacyjny Policji¹²).

Sporządzana była również każdorazowo notatka urzędowa, o której mowa w § 5 ust. 1 Zarządzenia nr 124.

W 14 sprawach spośród 20 objętych badaniem, kategoria zaginięcia nadana w dniu zawiadomienia odpowiadała przesłankom określonym w § 2 ust. 1 pkt 2 - 4 ww. Zarządzenia i była adekwatna do zgromadzonych informacji.

(dowód: akta kontroli, str. 92-423)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W trzech poniższych sprawach poszukiwawczych kategoria osoby zaginionej, determinująca sposób i zakres prowadzenia poszukiwań, została określona niezgodnie z § 2 ust. 1 pkt 2-4 Zarządzenia nr 124 (zarówno na formularzu zawiadomienia jak i w bazie KSIP). I tak:

a) sprawa nr IKD-5470-210/12, osobie zaginionej nadano kategorię II, pomimo że w zawiadomieniu wskazano, że leczyła się ona psychiatrycznie, co potwierdzał w swych notatkach psycholog z Domu Dziecka, wskazując również na możliwość popełnienia samobójstwa. W chwili obecnej osoba zaginiona uzyskała pełnoletność, a jej poszukiwania do dnia kontroli NIK nie były zakończone;

b) sprawa nr IKD-5470-36/14, osobie zaginionej nadano kategorię II, pomimo że osoba ta była leczona psychiatrycznie, zażywała leki, a informacje te zawarte zostały w zawiadomieniu i notatce służbowej. Do systemu KSIP wprowadzony został również wpis o schizofrenii. Osoba ta była poszukiwana za granicą, a ostatecznie została odnaleziona przez rodzinę;

c) sprawa nr IKD-5470-129/13, osobie zaginionej nadano kategorię II, pomimo że w zawiadomieniu wskazano na możliwość popełnienia przez nią samobójstwa, a okoliczność taką potwierdzały kolejne informacje przyjęte w dniu zawiadomienia o zaginięciu. Poszukiwanie zakończyło się odnalezieniem zwłok.

W ocenie NIK w związku z pojawieniem się przesłanek określonych w § 2 ust. 1 pkt 2 lit. a) Zarządzenia Nr 124 wskazujących na realną możliwość popełnienia samobójstwa i c) osoba, która z powodu (...), choroby (...), innego zakłócenia czynności psychicznych nie może kierować swoim postępowaniem (...) ww. zaginięci powinni zostać zakwalifikowani do kategorii I osób zaginionych.

Z uwagi na błędną kwalifikację prowadzone w ramach ww. postępowań podejmowane działania nie były adekwatne do czynności o charakterze obowiązkowym przewidzianych w celu poszukiwania osób zaginionych zakwalifikowanych I kategorii. Tym samym nie wykonano niektórych obowiązków wynikających z § 9 Zarządzenia 124, tj.: sprawdzenia ostatniego miejsca pobytu w celu ujawnienia i zabezpieczenia śladów (...) DNA (§ 9 ust. 1 pkt 5.), sprawdzenia czy w rejonie miejsca zaginięcia odnaleziono zwłoki NN (...) (§ 9 ust. 1 pkt 7.) Ponadto w każdym z ww. przypadków skutkiem nieprawidłowej kwalifikacji było niepowiadomienie Komendy Głównej Policji o fakcie zaginięcia osoby I kategorii.

(dowód: akta kontroli str. 88-91, 176-195, 196-239, 343-361)

W wyjaśnieniu Zastępcy Naczelnika Wydziału Kryminalnego (osoba bezpośrednio nadzorująca czynności związane z poszukiwaniami osób zaginionych) podał, że

¹¹ Dz. Urz. KGP, poz. 28., dalej: KSIP.

¹² Dz. Urz. KGP Nr 10, poz. 57 ze zm. (dalej Decyzja Nr 167 Komendanta Głównego Policji uchylona z dniem 5 kwietnia 2013 r.).

Z przeoczenia nadano błędną kategorię, bądź jej nie zmieniono. Sprawy poszukiwań i tak były prowadzone na bieżąco i z dużym zaangażowaniem. W każdym z ww. przypadków dołożono wszelkich starań wykorzystując czynności przewidziane dla kategorii I do odnalezienia osób zaginionych.

(dowód: akta kontroli str. 79-83)

Z dokumentacji dotyczącej prowadzonych ww. trzech poszukiwań wynikało, iż podjęte zostały niektóre czynności przewidziane w przypadku poszukiwania osób zakwalifikowanych do kategorii I (np. dokonano penetracji terenu ostatniego pobytu zaginionej, uzyskano aktualną fotografię osoby zaginionej), nie mniej jednak NIK zwraca uwagę, że dobór metod poszukiwawczych nie może wynikać z dowolnej decyzji osoby nadającej kategorię zaginięcia, lecz ma być adekwatny do zebranych w konkretnej sprawie informacji.

2. W trzech sprawach, pomimo obowiązku wynikającego z § 7 Zarządzenia nr 124, na formularzach zawiadomień o zaginięciu, o których mowa w § 3 tego zarządzenia funkcjonariusze Policji nie wpisali żadnej kategorii osoby zaginionej określonej w § 2 ust. 1 pkt 2-4 tego zarządzenia. Kategorii tych brak było również w bazie KSIP, gdyż kategoria zaginięcia możliwa była do wprowadzenia dopiero od dnia 10 kwietnia 2013r.¹³, a sprawy dotyczyły 2012 r. Jak ustalono, dwie sprawy o numerach I-KD 5470.182/12, IKD-5470-184/12 prowadzone były w oparciu o zgłoszenia na zawiadomieniach kategorii III, a sprawę I-KD 5470.260/12 prowadzono w oparciu o zgłoszenie na formularzu zawiadomienia dla kategorii I i II, w którym policjant przyjmujący nie wskazał żadnej kategorii, brak było również jej zatwierdzenia przez Komendanta Komisariatu. Z dokumentacji zawiadomień wynikało, iż poszukiwania dotyczyły osób nieletnich (13 latków), których zaginięcia zgłoszono pierwszy raz, tj. spełniały kryteria dla zakwalifikowania zaginionych do kategorii I (§ 2 pkt 2 Zarządzenia nr 124).

(dowód: akta kontroli str. 84-87, 88-91, 162-175, 313-324, 410-423)

Zastępca Naczelnika w wyjaśnieniach stwierdził: *Przypuszczam, że przez niedopatrzenie nie nadano kategorii zaginięć, wszystkie trzy sprawy nieletnich prowadzone były jako poszukiwania kategorii I. Każde zawiadomienie jest wszczynane bez względu na jakim druku dociera do Komisariatu, a w przypadku zaginięć osób nieletnich sprawy prowadzone są priorytetowo.*

(dowód: akta kontroli str. 79-83)

Również, w tych ww. trzech sprawach prowadzone działania poszukiwawcze nie były adekwatne do czynności obowiązkowych przewidzianych dla I kategorii. Nie wykonano niektórych obowiązków wynikających z § 9 Zarządzenia 124, tj.: sprawdzenia szpitali, pogotowia... (§ 9 ust. 1 pkt.4)¹⁴, rejestracji przedmiotów (...) pomimo, iż były wykazane w zawiadomieniu (§ 9 ust. 1 pkt. 9)¹⁵, publikacji w środkach masowego przekazu mimo posiadanego zdjęcia i zgody na jego publikację (§ 9 ust. 1 pkt.11)¹⁶, jak również we wszystkich trzech sprawach zaniechano sprawdzenia ostatniego miejsca pobytu w celu ujawnienia i zabezpieczenia śladów (...) DNA (§ 9 ust. 1 pkt 5), sprawdzenia, czy w rejonie miejsca zaginięcia odnaleziono zwłoki NN (...) (§ 9 ust. 1 pkt 7). W każdym z ww. przypadków skutkiem braku nadania kategorii I było niepowiadomienie Komendy Głównej Policji o fakcie zaginięcia tych osób.

¹³ System KSIP do dnia 9.04.2013 r. uniemożliwiał wskazania kategorii poszukiwania. Zmiana nastąpiła w związku z modyfikacją systemu KSIP poprzez wprowadzenie pola Kategoria zaginięcia. Pismo zastępcy Komendanta Głównego z 22.05.2013 r. nr KR-WP/IO-112/2013/GM.

¹⁴ I-KD 5470.182/12.

¹⁵ I-KD 5470.182/12, IKD-5470-260/13.

¹⁶ IKD-5470-184/12.

W ramach ww. spraw dwie osoby zaginione samodzielnie powróciły do miejsce pobytu (po 3 dniach), a trzecia została doprowadzona przez funkcjonariuszy Policji do miejsca stałego pobytu, w następnym dniu od dnia zgłoszenia jej zaginięcia.

3. Wystąpiły przypadki braku należytej rzetelności sporządzana dokumentacji prowadzonych postępowań. I tak:

a) w ośmiu sprawach¹⁷ na zawiadomieniach brak było podpisu osoby sporządzającej dokument i nadającej kategorię, pomimo tego, że zamieszczanie takich danych przewidywały formularze zawiadomień stanowiące załącznik 1 i 2 do Zarządzenia nr 124.

(dowód: akta kontroli str. 88-91, 106-130, 162-175, 240-250, 286-300, 313-324, 343-361, 372-385, 410-423)

W wyjaśnieniu Zastępcy Naczelnika podał, że *Z przeoczenia nie dopełniano obowiązków właściwego oznaczenia, nadania kategorii i podpisania druków zgłoszenia. Nie mniej jednak często dane policjanta przyjmującego zawiadomienie są wykazane jako osoba rejestrująca i nadająca kategorię w bazie KSIP.*

(dowód: akta kontroli str. 79-83)

b) w sześciu sprawach¹⁸ dotyczących zaginięć osób zaliczonych do kategorii I lub II, na formularzu zawiadomienia brak było odnotowania akceptacji przełożonego nadanej kategorii, pomimo tego, że wzór formularza (stanowiący załącznik nr 1 do zarządzenia nr 124) przewiduje odnotowanie nadania kategorii osoby zaginionej przez policjanta oraz zamieszczenie stosowanej akceptacji przełożonego.

(dowód: akta kontroli str. 240-250, 266-285, 343-361, 372-376, 386-398, 410-423)

W wyjaśnieniu Komendant podała, że *Brak akceptacji nadanej kategorii na zawiadomieniach wynikał wyłącznie z przeoczenia. W okresie objętym kontrolą znaczną część czasu przebywałam na zwolnieniu L4 i na urlopie macierzyńskim natłok pracy i związanej z tym liczby dokumentów, które rozpatrywał mój zastępca mógł spowodować, iż gdzieś dekretacja czy akceptacja mogła zostać pominięta.*

(dowód: akta kontroli str. 424-425)

4. We wszystkich ośmiu badanych przypadkach poszukiwań osób zaginionych zakwalifikowanych do kategorii I, dyżurny dokonujący stosownej rejestracji w ewidencji policyjnej, nie dopełnił obowiązku niezwłocznego przesłania notatki o której mowa w § 5 ust. 2 Zarządzenia Nr 124¹⁹ do komórki właściwej do prowadzenia (obecnie koordynacji) poszukiwań i identyfikacji osób w Biurze Kryminalnym (obecnie Biurze Służby Kryminalnej) KGP. Ww. notatka przekazywana była natomiast do Wydziału Wywiadu Kryminalnego Sekcji Obsługi Systemów Informacyjnych Komendy Wojewódzkiej Policji w Opolu²⁰, Ogniwia Informatyki i Łączności KMP w Opolu i do dyżurnego KMP.

(dowód: akta kontroli str. 79-81)

Zastępca Naczelnika w powyższej sprawie wyjaśnił, że *Najczęściej ww. sprawy zawiadomień przyjmował dyżurny, który ma obowiązek według przyjętej zasady*

¹⁷ IKD-5470-204/12, IKD-5470-260/12, IKD-5470-126/13, IKD-5470-182/12, IKD-5470-184/12, IKD-5470-145/12, IKD-5470-26/14, IKD-5470-129/13.

¹⁸ IKD-5470-145/13 – zagraniczne, IKD-5470-260/12, IKD-5470-181/12, IKD-5470-204/12, IKD-5470-177/13, IKD-5470-129/13.

¹⁹ Dyżurny jednostki Policji rejestrującej osobę zaginioną w ewidencji policyjnej, w przypadku zakwalifikowania tej osoby do kategorii I, notatkę urzędową o której mowa w ust. 1 (zawierającą dodatkowe ustalenia i informacje uzyskane w trakcie przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby) niezwłocznie przesyła do komórki właściwej do prowadzenia (obecnie koordynacji) poszukiwań i identyfikacji osób w Biurze Kryminalnym (obecnie Biurze Służby Kryminalnej) KGP.

²⁰ Dalej: KWP.

przekazać niezwłocznie, co było czynione telegramy do ww. jednostek KWP i KMP. Nie dopatrzyłem, iż jest to prowadzone nieprawidłowo.

(dowód: akta kontroli str. 79-83)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca również uwagę, że w jednej sprawie (IKD 5470.126.2013) zawiadomienie dotyczące osoby zaginionej zaliczonej do kategorii I zostało przyjęte na druk zawiadomienia kategorii III. W KSIP zaginięcie to zarejestrowane było prawidłowo (kategoria I).

(dowód: akta kontroli str. 286-300)

W wyjaśnieniu Zastępcy Naczelnika podał, że Nie potrafię odpowiedzieć, dlaczego policjant nie zastosował przyjęcia na właściwym druku, myślę, że z niedopatrzenia bo spraw kategorii III nie prowadzimy i nie wiem dlaczego nie przepisał tym bardziej że druk nie jest podpisany. Natomiast sprawa była prowadzona tak jak prawidłowo zarejestrowana w systemie KSIP, tj. w kategorii I.

(dowód: akta kontroli str. 79-83)

2.2. Sposób i zakres prowadzenia poszukiwań

Opis stanu
faktycznego

Badanie wybranej próby dwudziestu prowadzonych poszukiwań wykazało, że funkcjonariusze po przyjęciu zawiadomienia o zaginięciu niezwłocznie rozpoczynali czynności poszukiwawcze. Polegały one m.in. na przesłaniu telegramów do innych jednostek policji, zleceniu dzielnicowym dokonania sprawdzenia miejsca pobytu osób poszukiwanych i rozpytywaniu osób, z którymi osoba zaginiona miała ostatni kontakt. Ponadto poddawano sprawdzeniu szpitale, izby wytrzeźwień, pustostany, miejsca gromadzenia się młodzieży, a także dworce PKP i PKS. W trakcie prowadzonych postępowań funkcjonariusze weryfikowali otrzymywane informacje m.in. poprzez samodzielne dokonywanie sprawdzania innych potencjalnych miejsc pobytu zaginionych lub zlecenie przeszukania tych miejsc innym jednostkom policji na terenie kraju. Podejmowane czynności oraz dokonane ustalenia dokumentowane były w formie notatek służbowych. W trakcie trwania poszukiwań nie stwierdzono przypadków zmiany kategorii osób zaginionych. Czas trwania prowadzonych ww. 20 postępowań do dnia zakończenia kontroli przedstawiał się następująco: w przypadku ośmiu spraw dotyczących osób zaliczonych do I kategorii w czterech²¹ odnalezienie zaginionego nastąpiło do 7 dni od dnia zgłoszenia zawiadomienia (w dwóch sprawach miejsce pobytu zaginionych ustalono w dniu zgłoszenia zaginięcia lub w dniu następnym). W pozostałych czterech sprawach²² czas odnalezienia przedstawiał się następująco:

- w dwóch przypadkach zaginięć osób małoletnich, jedna powróciła do domu dziecka po 18 dniach, a miejsce pobytu drugiej osoby ustalono (w wyniku kolejnej penetracji miejsca ostatniego pobytu) po 34 dniach,
- w przypadku dwóch osób dorosłych leczonych psychiatrycznie, jeden zaginiony na skutek publikacji zdjęcia w mediach został odnaleziony po 47 dniach (w szpitalu), w drugim natomiast przypadku po 299 dniach odnaleziono zwłoki zaginionego.

W pozostałych 12 badanych sprawach dotyczących osób zakwalifikowanych do II kategorii, w 10 przypadkach osoby zostały odnalezione do 7 dni od zgłoszenia, a w dwóch pozostałych postępowania trwały powyżej 90 dni i dotychczas nie zostały zakończone (sprawy te dotyczyły osoby bezdomnej oraz osoby pełnoletniej, ukrywającej się ale utrzymującej kontakt z rodziną).

(dowód: akta kontroli str. 92-423)

²¹ IKD-5479.182/12, IKD-5479.260/13, IKD-5479.184/12, IKD-5479.26/14.

²² IKD-5479.137/13, IKD-5479.126/13, IKD-5479.30/13, IKD-5479.188/13.

W przypadku ww. 20 spraw do dnia zakończenia niniejszej kontroli, dziewięć postępowań zakończyło się odnalezieniem zaginionej osoby (z tego dwie osoby nie wyraziły zgody na ujawnienie aktualnego miejsca pobytu), sześć samodzielnie powrotem poszukiwanego, a trzy odnalezieniem zwłok zaginionej. Dwa z ww. grupy postępowania dotychczas nie zostały formalnie zakończone.

(dowód: akta kontroli str. 60-64, 92-423)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku sprawy nr IKD-5470-210/12²³ Policjanci prowadzący poszukiwania, nie przesłali sporządzonej w dniu 17 września 2013 r. szczegółowej analizy i oceny wykonanych czynności poszukiwawczych wraz z wnioskami i planem dalszego prowadzenia poszukiwań do Wydziału Kryminalnego KWP, pomimo obowiązku określonego w § 17 ust 2 *Zarządzenia Nr 124*. W przypadku sprawy nr IKD-5470-181/12²⁴ szczegółowa analiza i ocena wykonanych czynności poszukiwawczych wraz z wnioskami i planem dalszego prowadzenia poszukiwań została natomiast sporządzona dopiero po upływie dwóch lat, tj. 11.07.2014 r., pomimo tego, że powinna być wykonana już po upływie roku od dnia zgłoszenia zaginięcia (§ 17 ust. 1 ww. zarządzenia).

(dowód: akta kontroli str. 88-91, 196-239, 266-285)

W wyjaśnieniu Zastępcy Naczelnika podał, że *Z przeoczenia analizy zostały zrobione późno, natomiast materiał był analizowany na bieżąco, w kwestii przesłania do KWP, było to niedopatrzenie. Analizy zostaną natychmiast przesłane*

(dowód: akta kontroli str. 79-83)

W dniu 25 sierpnia 2014 r. powyższe analizy zostały przekazane do Zespołu Poszukiwań Celowych KWP.

(dowód: akta kontroli str. 78)

2. W przypadku postępowań dotyczących osób zaginionych zakwalifikowanych do kategorii I²⁵ nie zostały wykonane niektóre obligatoryjne czynności określone w § 9 ust. 1 *Zarządzenia nr 124*, tj. :

- w jednej sprawie zaniechano rozpytania osób, które ostatnie miały kontakt z osobą zaginioną mimo, iż posiadano dane tych osób (§ 9 ust. 1 pkt 3)²⁶,
- w trzech sprawach nie dokonano sprawdzenia szpitali, pogotowia ... (§ 9 ust. 1 pkt.4)²⁷,
- w siedmiu przypadkach²⁸ nie sprawdzono ostatniego miejsca pobytu w celu ujawnienia i zabezpieczenia (...) DNA (§ 9 ust. 1 pkt 5), powołując się na pismo Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji w Warszawie z dnia 31 grudnia 2012 r. o braku możliwości wykonywania ekspertyz badań biologicznych do połowy 2013 r. jak również odstąpiono od sprawdzenia, czy w rejonie miejsca zaginięcia odnaleziono zwłoki NN (...) (§ 9 ust. 1 pkt 7.),
- w dwóch sprawach nie dokonano rejestracji przedmiotów (...) mimo, iż były wykazane w zawiadomieniach (§ 9 ust. 1 pkt. 9)²⁹, a w dwóch innych sprawach

²³ Poszukiwanie wszczęte 5 września 2012 r.

²⁴ Poszukiwanie wszczęte 9 lipca 2012 r.

²⁵ I-KD 5470.30/2013, I-KD 5470.137/2013, I-KD 5470.188/13, I-KD 5470.26/14, I-KD 5470.260/12, I-KD 5470.184/12, I-KD 5470.126/13, I-KD 5470.182/12.

²⁶ I-KD 5470.126.2013.

²⁷ I-KD 5470.182.2012, I-KD 5470.126.2013, IKD-5470-137/13.

²⁸ Tylko w przypadku sprawy IKD-5470-188/13 pobrano materiał DNA. W dniu 31 grudnia 2012 r. pismem nr L-Z5-1401/1397/12 Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji odesłało materiał badawczy z uwagi na ograniczoną liczbę odczynników.

²⁹ I-KD 5470.182.2012, IKD-5470-260/13.

zaniechano publikacji zdjęcia w środkach masowego przekazu pomimo posiadanego zdjęcia i zgody na jego publikację (§ 9 ust. 1 pkt. 11)³⁰.

Ponadto nie uwzględniono także czynności wynikających z § 10 ust. 1 pkt 4 i 7 Zarządzenia nr 124, tj.: wykorzystania podmiotów pozapolicyjnych (we wszystkich ośmiu sprawach), uzyskania wykazu połączeń osoby zaginionej, mimo posiadanych informacji o numerze telefonu zaginionej (w sprawie IKD-5470-137/13) oraz dokonania penetracji innych niż ostatnie miejsc pobytu, mimo, iż w zawiadomieniu o zaginięciu wskazane były adresy potencjalnych miejsc, w których osoba zaginiona mogła przebywać (w sprawie IKD-5470-126/13).

W przypadku trzech z czterech poszukiwań osób zaginionych zaliczonych kategorii II, trwających powyżej 180 dni, nie zlecono oznaczenia kodu genetycznego materiału biologicznego pochodzącego od osoby zaginionej lub osób z nią spokrewnionych celem porównania go z profilami zarejestrowanymi w bazie danych DNA w terminie 180 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu pomimo takiego obowiązku wynikającego z § 9 ust. 2 pkt. 4 ww. zarządzenia.³¹

(dowód: akta kontroli str. 88-423)

W wyjaśnieniu Zastępcy Naczelnika podał, że Nie jesteśmy w stanie niejednokrotnie pozyskać wszystkich danych. Zdarza się często, że otrzymane dane od zgłaszających zawiadomienie są szczątkowe. Nie wszystkie czynności mogły zostać zrealizowane z uwagi na czas odnalezienia osoby zaginionej. W przypadku identyfikacji ze zwłokami NN sprawdzenia dokonuje się, w chwili kiedy zaistnieje sytuacja ujawnienia zwłok i istnieje prawdopodobieństwo skojarzenia tej osoby z zaginioną. Typowanie w systemie KSIP jest utrudnione, ponieważ wyodrębnia on dużą liczbę rekordów i analizy są w tym temacie utrudnione. Analizowanie odbywa się w dalszym ciągu na podstawie otrzymywanych telegramów z innych jednostek i sprawdzenia fizycznego. W przypadku niepobierania DNA, w okresie objętym kontrolą, mieliśmy informację o trudnościach laboratoryjnych w odbieraniu próbek DNA, co spowodowało, iż odstąpiliśmy od ich pobierania. Wystąpił przypadek odesłania pobranego materiału z laboratorium. Zdarza się również, że rodzina odmawia pobrania materiału, bądź jak to ma miejsce w przypadku bezdomnych nie ma takiej możliwości. Większość poszukiwań zaginionych osób to zaginięcia kilkudniowe z domów dziecka lub pogotowia opiekuńczego i pobranie i z uwagi na czas trwania zaginięcia decyduje o nie pobraniu materiału DNA. Monitoring nie jest sprawdzany z uwagi na fakt, iż w większości miejsc oddalenia, które są znane policji nie ma takich instalacji, nie ma też możliwości bieżącego śledzenia monitoringu galerii handlowych czy dworca, chyba, że okoliczności w zgłoszeniu ujawniają taką potrzebę.

(dowód: akta kontroli str. 79-83)

Komendant wyjaśniła natomiast, iż Większość stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień wynika głównie z bardzo dużego obciążenia liczbą spraw prowadzonych przez funkcjonariuszy i nadzorującego, którzy w zakresach czynności mają m.in. poszukiwanie osób zaginionych oraz nadzór w tym zakresie. Funkcjonariusze oprócz spraw związanych z poszukiwaniem osób zaginionych zajmują się również: prowadzeniem poszukiwań osób poszukiwanych przez organy ścigania celem Ustalenia Miejsca Pobytu, poszukiwaniem osób poszukiwanych przez organy ścigania, celem doprowadzenia do Zakładów Karnych lub Aresztów śledczych, prowadzeniem poszukiwań osób poszukiwanych przez organy ścigania Listami Gończymi, prowadzeniem, koordynowaniem oraz przesyłaniem dokumentacji

³⁰ IKD-5470-137/13, IKD-5470-184/12.

³¹ IKD-5470-99/13, IKD-5470-98/13, IKD-5470-221/12. W przypadku sprawy nr IKD-5470-210/12 mimo zlecenia w dniu 31 lipca 2014 r. próby pozyskania DNA, próba ta zakończyła się negatywnie z uwagi, iż zaginiony to osoba bezdomna, a rodzina odmówiła pobrania materiału.

w chwili zaginięcia miała 14 lat (w § 15a ust. 2, pkt 1 określono, iż osoba w chwili zaginięcia nie ukończyła 18 lat). Na podstawie informacji będących w posiadaniu kontrolowanej jednostki istniało uzasadnione podejrzenie, że osoba małoletnia, jest ofiarą przestępstwa związanego z pozbawieniem wolności albo jej życie, zdrowie jest bezpośrednio zagrożone. Informacje uzyskane w trakcie czynności poszukiwawczych były wystarczające do sporządzenia komunikatu (o którym mowa w § 15a ust. 2, pkt 4 i 5 ww. zarządzenia), a Policja posiadała zdjęcie zaginionej i zgodę zawiadamiającej na jego rozpowszechnienie w mediach i na stronie KGP. Osoba zaginiona została odnaleziona po 7 dniach od zgłoszenia zaginięcia.

(dowód: akta kontroli str. 79-83, 106-130)

W wyjaśnieniu Zastępcy Naczelnika podał, że *Nigdy nie stosowano systemu Child Alert w tej jednostce. Analizowaliśmy zaginięcie pod kątem złożenia wniosku o uruchomienie ww. systemu, ale nie dopatrzyliśmy się spełnienia wszystkich przesłanek z uwagi, iż sprawa zaginięcia prowadzona była bardzo intensywnie w kategorii I poszukiwań, wszystkie środki zostały zaangażowane i użyte do odnalezienia małoletniej w tym, m.in. telegramy do innych jednostek policji, sprawdzenie telefonów, kontaktów, portale społecznościowych, publikacji zdjęć, stałego kontaktu z rodziną. Szkolenie z poszukiwań w tym systemie przeprowadzone zostało na dwa dni przed odnalezieniem zaginionej.*

(dowód: akta kontroli str. 79-83)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

3. Współpraca z innymi podmiotami

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą Komisariat dwukrotnie zwracał się do podmiotów pozapolicyjnych (Państwowej Straży Pożarnej w Opolu) o udzielenie pomocy przy czynnościach poszukiwawczych³⁹. Z ww. podmiotami nie prowadzono natomiast wspólnych szkoleń i ćwiczeń. W okresie objętym kontrolą (od 1 lipca 2012 r. do dnia kontroli NIK) nie stwierdzono aby Fundacja Itaka, przekazywała do Komisariatu informacje mogące przyczynić się do ustalenia miejsca pobytu osób zaginionych.

Policjanci prowadzący poszukiwania w ww. okresie nie zwracali się do Narodowego Funduszu Zdrowia o informacje na temat pobytu osoby zaginionej w placówkach medycznych znajdujących się na terenie Polski.

(dowód: akta kontroli str. 75, 92-423)

Według wyjaśnień Komendanta, w większości przypadków, dzięki wieloletniej współpracy z placówkami medycznymi w szczególności na terenie Opolu, informacje dotyczące ewentualnego pobytu osoby poszukiwanej w tych placówkach uzyskiwane są telefonicznie. Policjanci prowadzący czynności poszukiwawcze nie zgłaszali problemów z uzyskaniem informacji, np. od placówek służby zdrowia czy innych jednostek policji.

Odnosząc się do współpracy Komisariatu z grupami ratowniczo-poszukiwawczymi, Komendant podała, że *Komisariat posiada wiedzę na temat rozlokowania grup ratowniczo-poszukiwawczych m.in. grupa ratowniczo-poszukiwawcza przy OSP Lipki powiat Brzeski oraz przy OSB Suchy Bór (grupa z psami poszukiwawczymi bez atestu).*

(dowód: akta kontroli str. 75)

³⁹ IKD-5479.2.2013 penetracja zbiornika wodnego, IKD.5470.129.2013 zdjęcie zwłok z drzewa.

Nie stwierdzono przypadków, w których Komisariat nie podejmował działań poszukiwawczych z uwagi na brak podstaw prawnych do ich przeprowadzenia. W przypadku ustalenia, iż osoba zaginiona posiadała w dniu zaginięcia telefon komórkowy policjanci występowali do Wydziału Techniki Operacyjnej KWP o ustalenie bilingów rozmów wchodzących i wychodzących, lokalizacji logowania tego telefonu komórkowego do stacji bazowej sieci, numerów IMEI telefonów komórkowych, które współpracowały z kartą SIM osoby zaginionej.

(dowód: akta kontroli str. 75)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁰, wnosi o:

1. Nadawanie osobom zaginionym właściwych kategorii wyznaczających sposób i zakres prowadzenia poszukiwań oraz rzetelne weryfikowanie prawidłowości nadanych kategorii stosownie do przesłanek określonych w § 2 ust. 1 pkt 2-4 *Zarządzenia Nr 124* oraz informacji uzyskanych przy przyjęciu zawiadomienia o zaginięciu.
2. Dokonywanie rzetelnej weryfikacji zaistnienia przesłanek określonych w §15a *Zarządzenia nr 124*, jak też korzyści dla poszukiwań zaginionych, płynących z zastosowania systemu Child Alert, w celu wyeliminowania przypadków nieuzasadnionego odstępowania od jego uruchamiania.
3. Wzmoczenie nadzoru w celu wyeliminowania nieprawidłowości przy sporządzaniu analiz i ocen, o których mowa w § 17 *Zarządzenia Nr 124*, a także poszukiwaniu osób za granicą.
4. Podjęcie odpowiednich działań, w tym organizacyjnych, mających na celu wyeliminowanie przypadków zaniechania realizacji niektórych obligatoryjnych działań mających na celu odnalezienie osoby zaginionej, przewidzianych w § 9 i § 10 *Zarządzenia Nr 124*.

⁴⁰ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

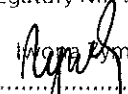
Opole, dnia 15 października 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu

Kontroler
Agnieszka Roszczak-Fedorowicz
Specjalista kp.

Podpis

DYREKTOR
Delegatury NIK w Opolu

.....
podpis